94 . Veţel | Judeţ: Hunedoara | Punct: Fabrica de acetilenă - Aşezare civilă sud castru | Anul: 2012

Anul: 2012
Cod RAN: 91991.01
Perioade: Antichitate
Epoci: Epoca romană timpurie
Tipuri sit: locuire, tip neprecizat
Categorii sit: Domestic, Neatribuit
Autori: Mihai Andrei, István Bajusz, Sorin Ilie Cociş, Korneliu Cumurciuc, Szabolcs Ferencz, Liviu Petculescu, Costin Daniel Ţuţuianu, Malvinka Urák
Instituţii: Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca, Instiuție Nedefinită, Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane, Deva, Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca

Raport

Diagnostic

La cererea beneficiarului S.C. Messer România Gaz în vederea obţinerii avizului de construcţie pentru perimetrul necesar extinderii fabricii de acetilenă a fost realizat în luna octombrie diagnosticul arheologic pe un teren de 0,92 ha. Terenul respectiv situat la circa 1200 m de malul sudic al Mureşului şi 300 m S de castrul roman Micia este delimitat spre E de debleul căii ferate a termocentralei Mintia, la V de un canal colector, la N de o parcelă arabilă iar la S de gardul actualei fabrici Messer.

Anterior, la cererea beneficiarului o echipă a Institutului de Arheologie sistemică “Iuliu Paul” din Alba Iulia a efectuat prospecţiuni arheogeofizice ale suprafeţei vizate identificând structuri probabil antice în partea de SE a acesteia, rezultate care au fost utilizate în investigaţiile prilejuite de diagnosticul arheologic.

Zona cercetată, de formă aproximativ dreptunghiulară, a fost divizată în două arii aproape egale delimitate în axul perimetrului pe direcţia NV – SE. În fiecare dintre aceste arii au fost executate, mecanizat până la stratul arheologic şi apoi manual în strat şi complexe până la baza acestora, 24 secţiuni orientate SV - NE dintre care una dispusă la marginea sudică de 18 x 2,2 m iar celelalte cu dimensiuni standard de 8 x 2,2 m formând două X uri în scopul acoperirii cât mai exhaustivea suprafeţei pentru a pune în evidenţă un eventual drum roman şi structurile presupuse pe baza măsurătorilor arheogeofizice. În plus s-a mai efectuat o secţiune de 16 x 2,2 m dispusă NS şi o suprafaţă de 9,5x4,5 m pentru a cerceta structurile identificate. Pentru localizarea artefactelor în stratul de cultură a fost folosit şi un detector de metale. La înregistrarea în sistemul Stereo 70 a locaţiei secţiunilor şi a complexelor descoperite s-a utilizat o staţie georeferenţială Trimble R6.

Rezultatele principale ale acestei cercetări au constat în stabilirea stratigrafiei generale a zonei şi în identificarea unor complexe romane. Astfel în jumătatea vestică a suprafeţei stratigrafia generală este următoarea: stratul vegetal, arabil, până la -0,40 m, brun cenuşiu sub care urmează un strat compact gros de 0,20 -0,40 m de culoare brun inchisă cu chirpici ars, frgmente de cărămidă şi material roman în poziţie secundară. De la -0,60 -0,80 m apare sterilul care constă dintr-un lut compact gălbui maroniu. În partea nordică a jumătăţii estice a suprafeţei straturile sunt mai consistente iar materialul arheologic foarte rar şi bulversat ceea ce se explică prin depunerea în anii 60 în această zonă a solului rezultat din excavarea terenului pentru amenajarea debleului căii ferate a termocentralei. În partea sudică a acestei zone situaţia este complet diferită, aici apărând imediat sub nivelul vegetal, la -0,20 – 0,40 m ziduri, temelii şi amprente de ziduri, dărâmături compacte şi gropi romane.

Cercetarea preventivă

Generat la: 06.08.2025 16:07

Ca urmare a diagnosticului efectuat, în luna noiembrie s-a executat o cercetare arheologică preventivă pe întreaga suprafaţă de 1,27 ha a proiectului investiţional. Această suprafaţă a rezultat din adăugarea la zona investigată iniţial a unui perimetru de 0,35 ha având forma unui triunghi alungit situat spre SE până la debleul căii ferate. În acest perimetru a fost proiectat drumul de acces către viitoarele facilităţi industriale.

În cadrul acestei faze a cercetării s-au mai lucrat încă 12 secţiuni cu dimensiunile pornind de la 10 x 2,2 m şi până la 70 x 2,2 m ca şi trei suprafeţe, ceea ce a făcut ca în ambele etape ale campaniei arheologice să se sape în total 2985 mp, deci aproape o pătrime din întregul perimetru pentru care s-a solicitat avizul de construcţie.

În jumătatea vestică a zonei s-au practicat 9 secţiuni între braţele primului X pentru a investiga cât mai complet aria respectivă. S-a confirmat că acest perimetru este cel mai sărac în vestigii antice, respectiv romane. În marginea vestică a respectivei zone există numai dărâmături sporadice în strat subţire iar puţinele complexe descoperite – gropi menajere, o fântână - se grupează înspre E şi NE, doar în S 21a fiind surprinsă şi amprenta unui şanţ de fundaţie lat de 0,70 m ce traversează oblic grundul secţiunii, având piatra scoasă probabil cu ocazia arăturilor.

Cele trei suprafeţe noi executate, marcate Sup. 2-4, au fost grupate toate în partea de SE a jumătăţii estice a zonei, la baza celui de al doilea X, acolo unde fuseseră identificate construcţii romane. De asemenea a fost continuată şi săparea suprafeţei 1, începută cu ocazia diagnosticului, în care se găseşte o clădire cu o singură încăpere care delimitează spre N grupul de construcţii.

Celelalte trei secţiuni marcate S 61-63, orientate NV-SE au fost dispuse în lungul perimetrului triunghiular adăugat la suprafaţa pentru care s-a cerut diagnosticul. În timp ce în partea sudică a S 61 şi în S 63 s-au descoperit ultimele tronsoane păstrate din extremităţile estice ale complexului de construcţii romane, în partea nordică a S 61 şi în S 62 plasate imediat lângă debleul căii ferate nu au mai apărut complexe romane ci doar solul bulversat de intervenţiile moderne şi material roman în poziţie secundară

În suprafaţa de 1,27 ha investigată, complexele, respectiv construcţiile se concentrază în colţul ei de SE, pe aproximativ 1500 mp, zonă protejată prin astupare cu pământ şi pentru cate nu s-a acordat certificatul de descărcare de sarcină arheologică. Aici s-au descoperit clădiri cu temelii şi ziduri de piatră. Clădirea principală din Sup. 3 este o locuinţă din care s-au dezvelit parţial două camere de mari dimensiuni restul construcţiei aflându-se în incinta actualei fabrici de acetilenă şi deci probabil distrus, însă oricum inaccesibil cercetării. Într-o fază ulterioară camera dinspre E a fost împărţită în două părţi inegale printr-un zid mai subţire cu temelie superficială. Poate tot atunci dar în orice caz într-o perioadă ulterioară ridicării construcţiei principale, faţada casei a fost prelungită spre E cu un zid lung uşor decalat faţă de axul clădirii. Întrucât acest zid nu are alte ziduri transversale cu care să formeze camere credem că el marchează incinta clădirii principale. Din păcate datorită faptului că închiderea spre E a acestei clădiri a fost distrusă de gropile făcute cu ocazia construirii căii ferate a termocentralei, iar pe o lungime considerabilă s-au scos şi pietrele din zidurile rămase până la patul de pietriş al temeliei, nu avem planul său complet. Mai spre S, în interiorul incintei, este o altă clădire de piatră cu o singură cameră având ziduri masive, groase de 0,60 m.

La N de clădirea principală este o mare construcţie de tip hală fără ziduri interne care să formeze camere. Şi această clădire are capătul de E complet distrus iar în rest zidurile sunt păstrate doar la nivelul patului de pietriş al temeliei. Construcţia trebuie să fi reprezentat o anexă gospodărească, hambar sau grajd, eventual ambele.

Mai spre N, în Sup. 1 a apărut o clădire mică de piatră cu o singură cameră a cărei închidere nu s-a păstrat zidul celei de a patra laturi fiind complet distrus. Din prima fază a sa s-a descoperit amprenta unui perete îngust de lemn si chirpic şi o groapă mare conţinînd resturi de chirpic şi un bogat material printre care şi o monedă a lui Filip Arabul (244-249). Groapa a fost suprapusă parţial de temelia superficială a zidului de piatră al camerei construit deci în ultimele decenii ale provinciei Dacia. Groapa cu moneda de la Filip Arabul ne oferă un complex închis cu o valoare deosebită pentru analiza culturii materiale de la Micia în jurul anului 250, iar prin suprapunerea ei de către clădirea de piatră avem o ilustrare a ultimei perioade de reconstrucţie din Dacia, probabil cea din timpul lui Decius (249-251), de când datează şi cea mai recentă inscripţie de la Micia1. Această clădire trebuie să fi reprezentat tot o anexă gospodărească – locuinţă pentru slujitori? – întrucât în afară de un cuptor casnic în ea s-au descoperit materiale arheologice foarte numeroase

şi diverse reprezentând obiecte de uz curent: ceramică, opaiţe, fusaiolă, râşniţe sfărâmate, podoabe modeste, zăbală, echipament militar etc.

Spre V de Sup. 1 au apărut două fântâni slab conservate cu pereţi de piatră prăbuşiţi care au fost săpate parţial datorită adâncimii lor şi pereţilor instabili.

Materialul arheologic descoperit este deosebit de bogat, atât cel civil cât şi cel militar. Astfel printre piesele cu utilizare civilă sunt alături de ceramică comună printre care şi ulcioare întregi, opaiţe, o pateră de lut decorată, cuţite, râşniţe, fibule, inele, margele, monede, chei, mecanisme de broască de casetă, etc. Dintre ele sunt unele deosebite: un mâner de strigiliu din bronz emailat cu analogii în Pannonia precum şi un inel de gagat şi un vas de bronz care provin din vestul Imperiului, Gallia sau Britannia. Şi echipamentul militar este numeros şi de calitate neobişnuită pentru un context civil: vârfuri de săgeţi, prinzător de teacă, buterolă de pumnal, solzi de lorica de fier, pandantiv şi inchizătoare de balteus, limbi de curea şi butoni de centiron, placă de cataramă ajurată, diferite aplici, unele ajurate, pandantive de centiron şi harnaşament, zăbală.

Deşi materialul arheologic nu a putut fi încă restaurat şi deci nici prelucrat sistematic, este clar că marea sa majoritate se datează în secolul III şi deci că şi clădirile descoperite aparţin aceleiaşi perioade. În acest timp, mai precis în timpul dinastiei severice şi până spre mijlocul secolului III, construcţiile atât din castru cât şi din aşezarea civilă sunt ridicate din piatră iar aşezarea are cea mai mare extindere teritorială.

În perimetrul investigat a fost surprinsă maxima extindere a locuirii în zona de la S de castru, care se manifestă sub forma unui nucleu de clădiri izolate în mijlocul unui teren agricol în felul unei aşa zise “villa suburbana” şi nu ca o prelungire a aşezării civile propriu-zise (pagus sau vicus militar) cu construcţii dense ordonate în cadrul unei reţele stradale. Ţinînd seama de ansamblul descoperirilor credem ca proprietarul clădirilor trebuie să fi fost un veteran înstărit din secolul III, iar numeroasele obiecte militare sugerează starea de insecuritate de la sfârşitul Daciei romane.

Arhiva şi materialul arheologic mobil descoperit se păstrează la MNIR.

Informații suplimentare online

[Raportul 5008 din cronica.cimec.ro]
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro]
